

Sygn. akt III UK 163/17

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania W. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu
12 czerwca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 sierpnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 sierpnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...] w sprawie z odwołania W. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z 25 maja 2016 r., znak: [...], w której organ rentowy odmówił W. P. prawa do emerytury wskazując w uzasadnieniu, że wnioskodawca nie udowodnił 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych, na skutek apelacji organu rentowego, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w R. z 24 listopada 2016 r., sygn. akt IV U [...] w ten sposób, że oddalił odwołanie.

W sprawie ustalono, że W. P. urodził się 21 kwietnia 1956 r. i w dniu 20 kwietnia 2016 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury oświadczając, że

nie jest członkiem OFE. Wnioskodawca posiada udowodniony staż ogólny w wysokości 27 lat, 3 miesiące i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Do wniosku o emeryturę wnioskodawca dołączył świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 31 maja 2006 r., w którym stwierdzono, że będąc zatrudniony od 4 listopada 1977 r. do 30 listopada 2005 r. w „W.” w K. - w okresach od 4 listopada 1977 r. do 1 listopada 1998 r. oraz od 1 lipca 2003 r. do 30 listopada 2005 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę elektromontera urządzeń elektroenergetycznych zakwalifikowaną według wykazu A, dział II. Powyższe świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach zostało wydane w wykonaniu sentencji prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w R. Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 11 kwietnia 2006 r., sygn. akt IV P [...] - nakazującego pracodawcy sprostowanie świadectwa pracy W. P..

Wnioskodawca był zatrudniony w „W.” w K. okresie od 4 listopada 1977 r. do 1 listopada 1998 r., na stanowisku elektromontera urządzeń elektroenergetycznych na wysokości. Wnioskodawca jest elektrykiem, posiada również świadectwo kwalifikacyjne z daty 21 listopada 1977 r., które uprawniało go do zatrudnienia przy eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych w zakresie ich obsługi bez ograniczenia napięcia. Wnioskodawca zajmował się montowaniem urządzeń reklamowych w terenie. Były to reklamy transformatorowe, które montowano głównie na skrajach dachów i elewacjach, na wysokości powyżej 3 metrów, do wysokości 10 pięter. Wnioskodawca pracował w 3 osobowej brygadzie. Czynności obejmowały montowanie urządzeń elektroenergetycznych takich jak transformatory przeznaczone do zasilania neonów, podłączenia do rur jarzeniowych tej instalacji. Do jego obowiązków należało również serwisowanie i konserwacja neonów, co polegało na cyklicznym sprawdzaniu pełnej sprawności reklamy oraz wymianie uszkodzonych elementów, dokonywaniu pomiarów elektroenergetycznych, przeczyszczaniu styków wymianie transformatorów, kabli i uszkodzonych rur neonowych. Zakład pracy przez część zatrudnienia wypłacał wnioskodawcy dodatek za pracę w warunkach szczególnych, zwany dodatkiem za pracę w warunkach niebezpiecznych.

W apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w R. z 24 listopada 2016 r., sygn. akt IV U [...], którym Sąd pierwszej instancji uwzględnił odwołanie, organ rentowy

zarzucił naruszenie art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS a także w związku z przepisami § 2-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, art. 233 § 1 k.p.c., art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Apelacyjny ocenił, że apelacja jest zasadna i konieczna jest zmiana zaskarżonego wyroku. Sąd drugiej instancji uznał, że nie sposób przyjąć by faktycznie wykonywaną przez wnioskodawcę pracę można było zaliczyć do prac w przemyśle energetycznym polegającą na wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej (cieplnej), montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych (cieplnych), a tylko tego rodzaju zatrudnienie, w myśl przepisów powołanego wyżej rozporządzenia, uprawnia do uzyskania emerytury w wieku obniżonym.

Zdaniem Sądu odwoławczego, niewątpliwie wnioskodawca w spornym okresie nie był zatrudniony w przedsiębiorstwie energetycznym bowiem pracował w „W.” w K., które należało do branży handlu wewnętrznego i usług, wobec czego konieczne było stwierdzenie czy wnioskodawca był narażony na te same czynniki szkodliwe, co pracownicy zatrudnieni w branży energetycznej. Sąd Apelacyjny ocenił, że w świetle ustaleń faktycznych, nie sposób było przyjąć aby wnioskodawca montując, naprawiając czy konserwując reklamy neonowe, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracował przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej (cieplnej) oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych (cieplnych), tj. by wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienionych w wykazie A. dziale II rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd drugiej instancji skonstatował, że poczynione na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ustalenia prowadzą do wniosku, że po pierwsze przedsiębiorstwo, w którym pracował wnioskodawca w okresie od 4 listopada 1977 r. do 1 listopada 1998 r. nie należało do branży energetycznej a po drugie pracę jaką wykonywał nie obejmowały stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywania prac zaliczanych do warunków szczególnych. W konsekwencji nie można było podzielić poglądu o wykazaniu przez

wnioskodawcę co najmniej 15-sto letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, uprawniającego do uzyskania prawa do dochodzonego świadczenia.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną wnioskodawca w całości. Skargę oparto na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Wskazano, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne dotyczące okoliczności:

1. czy w warunkach wydania przez Sąd Pracy wyroku dotyczącego nakazania prawodawcy sprostowania świadectwa pracy Sąd orzekający następnie w sprawie o prawo do emerytury może oprzeć swoje orzeczenie wyłącznie na świadectwie pracy, uznając go za niewystarczający dowód w związku z prywatnym charakterem dokumentu czy powinien dokonać ustaleń na podstawie wyroku Sądu Pracy nakazującego sprostowania tego świadectwa pracy, stanowiącego przecież dokument urzędowy, obwarowanego obostrzeniami dowodowymi z art. 252 k.p.c.?

2. czy w warunkach prawomocności wyroku Sądu Pracy dotyczącego nakazania prawodawcy sprostowania świadectwa pracy oraz jego wydania w wykonaniu tego obowiązku Sąd orzekający w sprawie dotyczącej prawa do emerytury może dokonywać ponownej oceny wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych czy też w takim przypadku pierwotny wyrok ma moc wiążącą zaś odmienne ustalenia prowadzą do naruszenia instytucji wiążania Sądu (art. 365 k.p.c.)?

Skarżący wskazał również, że w sprawie występuje potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów a to § 2 ust. 1 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w kontekście czy wykonanie czynności przygotowawczych niezwiązanych stricte z charakterem prac wykonywanych w warunkach szczególnych, lecz składających się na ich całość i niezbędnych w tym procesie wyklucza okoliczność, iż praca ta była wykonywana

stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania na mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c., ewentualnie o jej oddalenie na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne oraz zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze

wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zgodnie natomiast z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r.,

II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Pełnomocnik nie zawarł w treści skargi kasacyjnej jakiegokolwiek wywodu prawnego mogącego uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ograniczając się jedynie do sformułowania pytań, na jakie miałby odpowiedzieć Sąd Najwyższy oraz do wskazania przepisów, które jego zdaniem wymagają wykładni. Natomiast w uzasadnieniu zarzutów skargi kasacyjnej pełnomocnik skarżącego wskazywał na powiązanie konkretnych zarzutów z przesłankami przyjęcia skargi do rozpoznania. Należy zatem przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie

przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2016 r., V CSK 590/15, LEX nr 2042674 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130 i przywołane w nim orzecznictwo).

Skarga kasacyjna nie zawiera należytego, odpowiednio wyodrębnionego uzasadnienia wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, na podstawie którego Sąd Najwyższy mógłby zbadać, czy w sprawie istotnie występują przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jednocześnie jednak zawiera ona „jakieś” uzasadnienie, a zatem nie podlegała ona odrzuceniu, nie sposób jednak było uznać, że uzasadnione jest przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem skarżący nie przedstawił jakiejkolwiek argumentacji prawnej przemawiającej za występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, nie wskazał na rozbieżne orzeczenia sądów dotyczących kwestii podniesionych w skardze, nie wyjaśnił jakie rozbieżności pojawiają się w odniesieniu do wskazanych przepisów.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w punkcie drugim ma swoje oparcie w § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

